

HORIZON EUROPE PROPOSAL EVALUATION PROCESS

Proces evalviranja od A do Ž

Grozd 6:

Hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in okolje.

Doc. dr. Matjaž Glavan

Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani

matjaz.glavan@bf.uni-lj.si

Agenda

1. **Proces evaluacije** (kako poteka)
2. **Priprava poročila** (ki naj jih upoštevajo prijavitelji)
3. **Miti in napake** (za boljše razumevanje)
4. **Pojasnila in razlaga** (da bo lažje)

Opomba:

V prezentaciji so uporabljene vsebine iz "Standard Briefing for experts" za HORIZON EUROPE PROPOSAL EVALUATION, THE EU RESEARCH & INNOVATION PROGRAMME, 2021 – 2027

Verzija 9.0, 5. 7. 2024

1. Proces evaluacije

Princip delovanja eksperta

Independence

- Ocenjuje osebno
- Ne predstavljate ne svojega delodajalca ne svoje države!

Impartiality

- Vse predloge mora obravnavati enako in jih nepristransko oceniti glede na njihovo vsebino, ne glede na njihov izvor ali identiteto prijaviteljev.

Objectivity

- Vsak predlog oceni tako, kot je bil predložen, kar pomeni glede na njegovo vsebino, ne glede na njegov potencial, če bi bile uvedene določene spremembe.

Accuracy

- Ocenjuje glede na uradna merila za ocenjevanje in razpis ali temo, ki jo obravnava predlog, in nič drugega.

Consistency

- Za vse predloge uporabi isti standard presoje

1. Proces evaluacije

Standard evaluation process

Lead by Project officer/adviser

1. Proces evaluacije

Tolmačenje ocen

0

Predlog **ne izpolnjuje merila** ali pa ga ni mogoče oceniti zaradi manjkajočih ali nepopolnih informacij.

1

Poor. Merilo je neustrezno obravnavano ali pa obstajajo resne vsebinske pomanjkljivosti.

2

Fair. Predlog na splošno obravnava merilo, vendar ima precejšnje pomanjkljivosti.

3

Good. Predlog dobro obravnava merilo, vendar ima številne pomanjkljivosti.

4

Very good. Predlog zelo dobro obravnava merilo, vendar je prisotnih nekaj pomanjkljivosti.

5

Excellent. Predlog uspešno obravnava vse pomembne vidike merila. Morebitne pomanjkljivosti so manjše.

1. Proces evaluacije

Definicija merila ocene

- „**minor shortcoming**“ je težava, ki se glede na merilo nanaša le na obrobni vidik predloga in/ali jo je mogoče enostavno popraviti (ne bo vplivalo na točkovanje).
- „**shortcoming**“ je težava, ki se nanaša na pomemben vidik predloga. Vpliva na točkovanje, vendar predloga ne naredi neprimerne za financiranje, kar pomeni, da se pričakuje, da bo predlog še vedno vodil do koristnih rezultatov s pozitivnim učinkom.
- „**significant weakness**“ pomeni, da predlog obravnava merilo na omejen in/ali nezadostno učinkovit način (bo znižal oceno pod prag). To se lahko zgodi tudi v primeru, ko predlog vsebuje veliko pomanjkljivosti, pri čemer vsaka od njih ne pomeni, da je predlog neprimeren za financiranje, čeprav zaradi vseh skupaj predlog ne obravnava merila dovolj učinkovito.

1. Proces evaluacije

Merila ocenjevanja (RIA & IA)

Research and innovation action (RIA)

Activities to establish new knowledge or to explore the feasibility of a new or improved technology, product, process, service or solution.

This may include basic and applied research, technology development and integration, testing, demonstration and validation of a small-scale prototype in a laboratory or simulated environment.

Innovation action (IA)

Activities to produce plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes or services.

These activities may include prototyping, testing, demonstrating, piloting, large-scale product validation and market replication.

EXCELLENCE

- ✓ Clarity and pertinence of the **project's objectives**, and the extent to which the proposed work is ambitious, and goes beyond the state-of-the-art.
- ✓ Soundness of the proposed **methodology**, including the underlying concepts, models, assumptions, interdisciplinary approaches, appropriate consideration of the **gender dimension** in research and innovation content, and the quality of **open science practices** including sharing and management of research outputs and engagement of citizens, civil society and end users where appropriate.

IMPACT

- ✓ Credibility of the **pathways** to achieve the expected **outcomes and impacts** specified in the work programme, and the likely scale and significance of the contributions due to the project.
- ✓ Suitability and quality of the **measures to maximize expected outcomes and impacts**, as set out in the dissemination and exploitation plan, including communication activities.

IMPLEMENTATION

- ✓ Quality and effectiveness of the **work plan**, assessment of risks, and appropriateness of the effort assigned to work packages, and the resources overall.
- ✓ Capacity and role of each **participant**, and extent to which the **consortium** as a whole brings together the necessary expertise.

1. Proces evaluacije

Excellence – Ocenjevanje odličnosti (1/2)

Ocenite cilje projekta:

- Ali so jasni in ustrezni za temo?
- Ali so merljivi in preverljivi?
- Ali so realno dosegljivi?
- Ali je predlagano delo ambiciozno in presega stanje tehnike?
- Ali predlog vključuje prelomne raziskave in inovacije, nove koncepte in pristope, nove izdelke, storitve ali poslovne in organizacijske modele?
- Ali je R&I predlaganega dela dovolj razvite, da so v skladu z opisom teme?

Pri evaluaciji moramo vedno dobro razložiti oceno oz. mnenje o posameznem kriteriju, še posebej, ko ocenimo slabo ali odlično. Tako moramo tudi v končnem poročilu utemeljiti slabosti ali prednosti, saj vplivajo na oceno.

1. Proces evaluacije

Excellence – Ocenjevanje odličnosti (2/2)

Ocenite znanstveno metodologijo:

- Ali je znanstvena **metodologija** (tj. koncepti, modeli in predpostavke, na katerih temelji delo) **jasna in zanesljiva**?
- Ali je jasno, kako bodo strokovno znanje in metode iz različnih strok združeni in povezani pri doseganju ciljev? Če prijavitelji upravičujejo, da je interdisciplinarni pristop nepotreben, ali je to verodostojno? (**stroke deleženikov v projektu**, ne partnerjev)
- Ali je bila razsežnost spola (gender) v vsebinah raziskav in inovacij ustrezno upoštevana?
- Ali se prakse odprte znanosti (open science) izvajajo kot sestavni del predlagane metodologije? Ali je **upravljanje raziskovalnih podatkov** ustrezno obravnavano?
- Ali je vloga po povezovanju družboslovja in humanistike ustrezno obravnavana pri temah, če tako zahteva razpis?

Vedno moramo navesti dobro podprte razloge za utemeljitev ocene. Na primer, če menimo, da je metodologija (ali ni) skladna, podrobna in prepričljiva, vedno dodamo utemeljitev svojega mnenja.

1. Proces evaluacije

Excellence – Ocenjevanje odličnosti

Ekspert mora v okviru svojih individualnih ocen odgovoriti na dodatno vprašanje, ali predlagane dejavnosti vključujejo uporabo in/ali razvoj sistemov in/ali tehnik, ki temeljijo na umetni inteligenci (AI).

Če na to vprašanje odgovori z da, mora oceniti tehnično robustnost predlaganega sistema umetne inteligence kot del merila odličnosti/excellence (če je primerno).

(*) Tehnična robustnost se nanaša na tehnične vidike sistemov in razvoja umetne inteligence, vključno z odpornostjo proti napadom in varnostjo, rezervnim načrtom ter splošno varnostjo, natančnostjo, zanesljivostjo in ponovljivostjo.

1. Proces evaluacije

Impact – Ocenjevanje vpliva (1/2)

Ocenite predlagane poti do vpliva - Assess the proposed **pathways towards impact**:

- Ali je prispevek projekta k 1) **expected outcomes of the topic and 2) the wider impacts of HE WP Strategy**, dolgoročno, kot je določeno v zadevnih destinacijah delovnega programa, verodostojen (**Credible!!!**)?
- Ali so ugotovljene morebitne ovire (**barriers**) za pričakovane rezultate in vplive (tj. drugo delo na področju R&I znotraj in zunaj Obzorja Evropa; regulativno okolje; ciljni trgi; vedenje uporabnikov) in predlagani ukrepi za ublažitev negotovosti? Ali je ugotovljen morebitni negativen okoljski izid ali vpliv (vključno s tem, ko so pričakovani rezultati predstavljeni v obsegu, na primer na komercialni ravni)? Ali je upravljanje morebitnih negativnih vplivov ustrezno opisano?
- Ali sta **SCALE in SIGNIFICANCE**, ki prispevata pričakovanim rezultatom in vplivom projekta, ocenjena in kvantificirana (vključno z izhodišči, merili in predpostavkami, uporabljenimi za te ocene)?
  - 'Scale' se nanaša na možno verjetnost, razširjenosti rezultatov in vplivov. Na primer v smislu velikosti ciljne skupine ali deleža te skupine, ki bi ji sčasoma koristilo;
  - 'Significance' se nanaša na pomembnost ali vrednost teh koristi. Na primer število dodatnih let zdravega življenja; učinkovitost prihrankov pri oskrbi z energijo, koristi za okolje.

Vedno moramo navesti dobro podprte razloge za utemeljitev ocene.

1. Proces evaluacije

Impact – Ocenjevanje vpliva (2/2)

Ocenite ukrepe za čim večji učinek

Dissemination, exploitation and communication:

- Ali so predlagani ukrepi za razširjanje, uporabo in komuniciranje o rezultatih primerni za projekt in kakovostni? Vsi ukrepi morajo biti sorazmerni z obsegom projekta in morajo vsebovati **konkretne ukrepe**, ki jih je treba izvesti med in po koncu projekta.
- Ali so opredeljene **ciljne skupine** (npr. znanstvena skupnost, končni uporabniki, finančni akterji, javnost na splošno) za te ukrepe?
- Ali je strategija za upravljanje intelektualne lastnine pravilno načrtovana in primerna za podporo izkoriščanju rezultatov?
  - Če se 'exploitation/uporaba' pričakuje predvsem v nepridruženih tretjih državah, ali je ustrezno utemeljeno, kako je to še vedno v interesu Unije?

1. Proces evaluacije

Implementation – Ocenjevanje izvajanja (1/2)

Ocenite predlagani delovni načrt (work plan) ter trud in sredstva:

- Ali je načrt dela kakovosten in učinkovit?
- Ali vključuje kvantificirane informacije, tako da je mogoče spremljati napredek?
- Ali sledi logični strukturi (na primer glede časovne razporeditve delovnih paketov)?
- Ali so sredstva, dodeljena delovnim sklopom, v skladu z njihovimi cilji in rezultati?
- Ali so kritična tveganja (**critical risks**) v zvezi z izvajanjem projekta identificirana in predlagani ustrezni ukrepi (**mitigation measures**) za zmanjšanje tveganja?

Vedno moramo navesti dobro podprte razloge za utemeljitev ocene.

1. Proces evaluacije

Implementation – Ocenjevanje izvajanja (2/2)

Ocenite kakovost udeležencev in konzorcija kot celote:

(informacije o vlogi posameznih udeležencev in prejšnje izkušnje so v delu A predloga)

- Ali konzorcij ustreza ciljem projekta in združuje potrebno disciplinarno in interdisciplinarno znanje.
- Ali konzorcij vključuje strokovno znanje in izkušnje na področju odprtih znanstvenih praks in vidike spolov v R&I, kot je zahtevano? (včasih tudi ali imajo partnerja, ki pokriva open science, ali AI, itd.)
- Ali za teme, označene kot pomembne za SSH, konzorcij vključuje strokovno znanje in izkušnje s področja družboslovja in humanistike?
- Ali imajo partnerji dostop do kritične infrastrukture, potrebne za izvajanje projektnih dejavnosti?
- Ali se udeleženci dopolnjujejo (in pokrivajo vrednostno verigo, kot je zahtevano)
- Na kakšen način vsak od njih prispeva k projektu? Ali ima vsak od njih veljavno vlogo in ustrezne vire v projektu za izpolnjevanje te vloge (torej ima zadostno operativno zmogljivost)?
- Ali je v projekt vključena industrijska/komercialna udeležba, da se zagotovi uporaba (exploitation) rezultatov?

Vedno moramo navesti dobro podprte razloge za utemeljitev ocene.

2. Priprava poročila

POSTOPKI

- Ali ocenjevalci običajno preberejo celoten predlog?
- Koliko časa na predlog strokovnjaki namenijo oceni?
- Kako se berejo predlogi? (zaslon, izpis)
- Kako poteka usklajevanje ocen?
- Kakšna je vloga in pomen poročevalcev?
- Na kaj se osredotočajo usklajevalni sestanki?
- Kaj se zgodi po njem? Kako se rešujejo izenačeni predlogi?

2. Priprava poročila (CR)

Concensus report (CR) – usklajevanje poročila

- **Običajno vključuje razpravo na podlagi individualnih ocen**
  - Razpravljamo o vseh predlogih, tudi tistih, ki ne dosežejo vstopnega praga za financiranje (10 točk, 3/3/3)
  - Za predloge na prvi stopnji je povprečje izhodišče (vstopni prag je 4/4).
- **Cilj je najti dogovor o komentarjih in ocenah.** Najprej dogovorimo komentarje, potem oceno.
- **Raziskati je treba mnenja, ki odstopajo.**
  - Morda so enako pomembna kot druga. Biti moramo odprtega uma in duha.
  - Normalno je, da se posamezni pogledi spreminjajo.
- **Moderira osebje EU (ali strokovnjak v nekaterih primerih) // Poročevalec ima nalogo zapisati usklajena mnenja.**
  - Nevtralen in vodi ocenjevanje, varuje zaupnost in zagotavlja pravičnost.
  - Zagotavlja objektivnost in natančnost, vsi so slišani in o vseh izpostavljenih točkah se razpravlja.
  - Pomaga skupini, da se drži časovni okvirjev (cca 1,5-2 ure) in doseže soglasje.

Cilj CR je zagotoviti:

- Jasna ocena predloga na podlagi njegove kakovosti z utemeljitvijo.
- Jasne povratne informacije o slabostih in prednostih predloga, primerne dolžine in v ustreznem tonu.
- Pojasni pomanjkljivosti, vendar ne daje priporočil.

2. Priprava poročila

Panel Review

- Sestavljen je iz izbranih strokovnjakov iz konsenznih skupin in/ali novih strokovnjakov.
- Zagotavlja doslednost komentarjev in ocen, podanih v fazi soglasja.
- Rešuje vse primere, ko je v fazi soglasja zabeležen manjšinski pogled.
- Potrdi končne ocene in pripombe za vsak predlogu. // Vse nove pripombe in ocene je treba skrbno utemeljiti. Te spremembe so lahko posledica:
  - preverjanja morebitnih nedoslednosti,
  - primerja predloge, ki pripadajo različnim področjem in/ali podtemam,
  - reševanju manjšinskih stališč,
  - navzkrižnega branje predlogov z enakimi točkami.
- Priporoča seznam predlogov po prednostnem vrstnem redu.
- Določa prednost predlogom z enakimi skupnimi ocenami.
- Izvede lahko tudi naroke, na katere so prosilci povabljeni, da predstavijo svoj predlog (zelo redko).
- **Razpravo vodi predsednik panela** (običajno osebje EU, v nekaterih primerih pa tudi strokovnjak
  - Predsednik mora zagotoviti pošteno in enakopravno obravnavo predlogov ter doseči dogovor o skupnem stališču.

2. Priprava poročila

Predlogi z enakimi ocenami

Za vsako skupino predlogov z enakim rezultatom, začeni s skupino, ki je dosegla najvišjo oceno, in naprej v padajočem vrstnem redu:

1. Predlogi, ki obravnavajo **vidike razpisa, ki sicer niso bili zajeti v višje uvrščenih predlogih**, bodo dobili prednost. (redko)
2. Predlogi, opredeljeni pod 1), če obstajajo, bodo sami prednostno **razvrščeni glede na ocene**, ki so jim bile dodeljene za **'Excellence'**. Ko so ti rezultati enaki, bo prednost temeljila na rezultatih za **'Impact'**. V primeru, **'Innovation action'** se razvrstijo naprej po rezultatu za **'Impact'**, ki mu sledi ocena za **'Excellence'**.
3. Če je potrebno, bo uravnotežena **zastopanost spolov med osebjem**, navedenim v predlogu, ki bo primarno odgovorno za izvajanje raziskovalnih in/ali inovacijskih dejavnosti in ki je vključeno v tabelo raziskovalcev v predlogu, uporabljena kot dejavnik za prednostna naloga
4. Po potrebi bo kakršna koli nadaljnja prednostna razvrstitev temeljila na **geografski raznolikosti**, opredeljeni kot število držav članic ali pridruženih držav, zastopanih v predlogu, ki sicer ne prejemajo sredstev od projektov višje na lestvici (in če so po številu enake, potem do proračun).
5. Če razlike še vedno ni mogoče narediti, se komisija lahko odloči za nadaljnjo razvrstitev po prednostnih nalogah ob upoštevanju **drugih dejavnikov**, povezanih s cilji razpisa ali Obzorja Evropa na splošno. Ti lahko vključujejo na primer izboljšanje kakovosti portfelja projektov s sinergijami med projekti ali, kjer je to ustrezno in izvedljivo, z vključevanjem MSP.

3. MITI in NAPAKE

Miti

- Komisiji bo to všeč ... Komisija se ne vtika v proces, o vsem odločamo eksperti.
- Več rezultatov, bolje je ... Bistvo je da so zajeti tisti pričakovani rezultati, ki so navedeni v predlogu teme razpisa.
- Vedo, kdo smo ... Nima veze.
- Portal za udeležence: teme razpisov imajo vedno iste dokumente/podrobnosti ... Raje si natančno preberite. Če kaj manjka vas to lahko stane uspeha. (npr. technical robustness of AI use, open science, gender, geographic coverage of topic)
- Del A je samo upravni ... Zagotovo ga preberemo, saj se pogosto zahteve preverba sposobnosti partnerja da pokriva določeno temo v načrtu dela (Work plan).
- Navodila v predlogi za prijavo projekta: niso tako pomembna ... Zelo pomembna, zvesto jim sledite in ne spreminjajte vsrtnega reda. Eksperti imamo radi, da je vse na svojem mestu, ko se prebijamo čez ocenjevalni list. Če moramo iskati vsebine po besedilu bo ocena nižja.
- Koordinacija raziskovalnega projekta je preveč zapletena in nedosegljiva ... Ni lahko. Z dobro ekipo je vse možno.
- Gre za profesionalno pisanje predlogov ... Toliko kot ste vi profesionalni in poznate temo ter zberete ekipo profesionalcev.

3. MITI in NAPAKE

Napake

- Cilji: naj bodo SMART (Specific, Measurable/Verifiable, Achievable, Realistic/Relevant and Timely)
- Tema razpisa: preverite določene pogoje, ki se od razpisane teme do teme spreminjajo glede na ciljne skupine
- Bodite previdni, če uporabljate AI ... velja antiplagiatorstvo. Opišite tehnično robustnost in varovalne mehanizme pri uporabi.
- Poglejte si ocenjevalne obrazce in tako strukturirajte predlog projekta.
- Gender dimenzion v R&I (ne gre za uravnoteženo zastopanost spolov) – ampak, enake možnosti
- Vzemite zapletene koncepte za samoumevne (strokovnjaki že vedo).
- Vpliv: ne pozabite, vse je v rezultatih.
- Indikatorji: ampak koliko jih je?
- Glosar izrazov: (Pathwhat, Pathways)? Pathways toward expected outcomes (call) and pathway toward wider impacts (destinations, strategy)
- V predlogu naj bodo 'expected outcomes' so tisti, ki so navedeni v temi razpisa. Ne izumljajte svojih.
- Ne pozabite biti kvantitativni (npr. scale and significance baselines).
- Dissemination, Exploitation and Communication - Načrti proti kanalom/orodjem.

4. Pojasnila in razlaga

Vprašanja ?

- Ali ocenjevalci običajno preberejo celoten predlog? **DA.**
- Na kaj se osredotoča srečanje soglasja? **Iskanje skupnega imenovalca pri razhajanju mnenj.**
- Katere so najpogostejše napake pri HE projektih. **Objective, Outcomes in Pathways niso dovolj jasni in verjetni ter razloženi. Manjkajo ukrepi za obladovanja negotovosti. Metodologije so premalo podrobno razložene.**
- Ali ima konzorcij brez močnega ozadja FP/Horizon še dobre možnosti? (Drugače izraženo, ali so zmage namenjene le tako imenovanim "insajderjem" in/ali prejšnjim prejemnikom razpisov?) **Ne, so pa bolj večji Sistema in poznajo proces pisanja in sestave konzorcija.**
- Ko ocenjevalci izvajajo ocenjevanje predlogov, kako pomembna je uravnotežena geografska sestava partnerstva? **Če razpis tega ne zahteva se to nesme ocenjavati.**
- Ali je pomembno, da je za koordinatorja dodeljena priznana institucija? **Ne.**
- Kako lahko »večkrat projektni partner« postane koordinator konzorcija? **Zbere pogum. Voditi konzorcij je zahtevno.**
- Ali bi morali začeti pripravljati osnutek predloga na podlagi tega, kakšen učinek bo imel projekt? **Vse kar morate narediti je slediti besedilu razpisane teme. Seveda je vse odbisno od rezultatov, ki jih boste predlagali.**
- Dovoljenih imate 45 strani, vendar obstajajo primeri uspešnih projektov, ki so predložili samo 20 strani? **Še nisem videl predloga na manj kot 45 straneh.**
- Izbira med uporabo grafov/slik ali besedila v prostorskih omejitvah. **Besedilo je edino relevanto pri ocenjevanju. Pomagajo pa prepričati eksperta o izvedljivosti vaših rešitev.**
- Ali lahko opazite uporabo umetne inteligence za pisanje predloga, ki ga ocenjujete? **Če to ni izrecno zapisano ne moremo vedeti. Dejstvo, da mora človek naročiti AI da napiše. Tu pa se potem vidijo vse napake. Če so metode, ki bodo uporabljne v projektu inovativne se jih AI ne more izmisliti.**
- Možna uporaba umetne inteligence pri vrednotenju. **Ne, ker gre tudi za subjektivno oceno, ki jo moramo eksperti med seboj uskladiti.**

4. Pojasnila in razlaga - pristop

- Prva stran: dati mora jasno sporočilo celotne vrednosti predlogu projekta
- Zgradite pripoved in jo razporedite po predlogu projekta.
- 'Excellence' in 'Implementation' sta močno povezani.
- Metodologija: ni seznam delovnih paketov. Dobro pojasnite kako ste kaj, kako, s čim in kdaj naredili.
- Bodite jasni in podrobni, bodite natančni in se izogibajte nejasnosti.
- 'Impact' se začne pri rezultatih projekta in nato nadaljuje z opisom poti 'pathways' za doseganje rezultatov.
- Slika bi lahko povedala več kot tisoč besed (če je smiselna). Uradno pa velja le besedilo.
- Bodite previdni pri uporabi preglednic, saj lahko zasedejo več prostora, kot je pričakovano.
- Uporabite največje število strani v celoti. To nima vpliva na oceno.

4. Pojasnila in razlaga - skladnost

- 'Objectives' in 'outputs' morajo biti jasno opisani in realistični.
- 'Ambitions' mora opisati stanje tehnike, potreben napredek v metodah in napredek TRL (TRL mora biti tak kot ga zahteva razpis, ne manj ne več, oboje vas lahko stane točke).
- Inovacijski potencial se vedno ocenjuje.
- Open Science | Research Data Management | Strategy for IP Management (obvezno).
- Del A: navedite podrobnosti o raziskovalcih, vključenih v predlog za vsakega udeleženca.
- Razsežnost spola v raziskavah (ne pozabite, da to ni uravnotežena zastopanost spolov).
- Interdisciplinarno (strokovna znanja in metode iz različnih strok), pri čemer je treba navesti katere.
- Kritična infrastruktura (potrebna za izvedbo predlaganih projektnih aktivnosti).
- Vključevanje končnih uporabnikov (obvezno, mora biti smiselno) (če se zahteva multi-actor dimension mora biti vključena v predlogu, sicer se odbije točke)
- Industrijska/komercialna vključenost (če je zahtevana, drugače se ne ocenjuje).

Hvala za pozornost